

Helena Tomičak
Dječji vrtić Matije Gupca, Zagreb

Blaženka Pintur
Dječji vrtić Matije Gupca, Zagreb

KROZ SURADNIČKU KULTURU I POTICAJNO OKRUŽENJE DO POŽELJNIH ODGOJNIH VRIJEDNOSTI

Sažetak

Cilj prikaza jest uputiti na značenje suradnje u predškolskoj ustanovi. Autorice navode neke od oblika i moguće modele suradnje dječjeg vrtića i obitelji koji su proizašli iz njihove pedagoške prakse. Nadalje, upućuju na učinke suradnje na cjelokupnu dobrobit djeteta i usvajanje poželjnih odgojnih vrijednosti.

Kakav odgoj želimo? Pitanje je na koje odgovor traži pojedinac, obitelj, ali i društvena zajednica u cjelini. Ovo je pitanje kontinuirano u fokusu razmatranja odgojno-obrazovnih ustanova. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje prva je i najvažnija stepenica u školovanju djeteta. Odgoj i odgojne vrijednosti sadržani su u svim odgojno-obrazovnim ciljevima i zadaćama dječjeg vrtića. Suradnju dječjeg vrtića i obitelji promatramo prije svega kroz okvire odgovornosti, a one su različite. Proces suradnje, među inim, uključuje prihvaćanje individualne odgovornosti, ali i zajedničko osnaživanje u međusobnim ulogama u brizi za dijete i njegovu dobrobit. Suradnički odnosi važna su karika u stvaranju kvalitetnoga poticajnog okruženja u kojem se provodi odgojno-obrazovni rad u dječjem vrtiću. Jedan je to od važnih uvjeta za kvalitetno provođenje odgojno-obrazovnog procesa, a time i predstavlja znatni odgojno-obrazovni potencijal za učenje djeteta. U poticajnom i suradničkom okruženju dijete ima priliku učiti, stjecati nova iskustva i doživljaje, a to sve zajedno doprinosi stvaranju optimalnih uvjeta za rast i razvoj.

Kroz razumijevanje i međusobno poštovanje uloga i kompetencija djelatnici dječjeg vrtića i roditelji zajednički doprinose kulturi suradnje koja je preduvjet za odgoj kojem težimo, odgoj u duhu humanih vrijednosti. Za promicanje i življenje suradničke kulture odgovorni su svi dionici odgojno-obrazovnog procesa, ali pedagoško-stručnu odgovornost za taj proces ima dječji vrtić, odnosno stručni djelatnici. Važno je da dječji vrtić suradničke stavove i ponašanja promiče kroz odgojno-obrazovno djelovanje od prvog susreta s roditeljima i djetetom te tijekom boravka djeteta u vrtiću.

Zaključno, suradnja i suradnička kultura sastavni su dio i nezaobilazna sastavnica kurikuluma dječjeg vrtića.

Ključne riječi: odgovornost, povjerenje, uključivanje, dobrobit, suradnja

1. Uvod

U vrtlogu društvenih i socijalno-ekonomskih promjena posljednjih godina predškolske ustanove više nego ikada suočene su s novim izazovima. Posljedica promjena jesu dinamične i raznovrsne potrebe roditelja, obitelji i djece. Svakodnevno svjedočimo određenim očekivanjima roditelja u pogledu

odgojno-obrazovne skrbi za dijete u dječjem vrtiću. Različiti mediji i društvene mreže stvaraju kontinuirani pritisak na roditelje kroz reklame i ponudu sadržaja koji često nude idealne slike roditeljstva, odrastanja, djetinjstva. Konzumerizam i pritisak industrije koja promovira i prodaje igračke, uporabne predmete, videoigrice, različite *gadgets* svakodnevnici je izazov za roditeljstvo. Navedeno ima učinke na ponašanja djece.

Više nego ikada potrebna je zajednička sinergija i djelovanje stručnih djelatnika i roditelja u vezi sa svim pitanjima koja se odnose na odgoj i obrazovanje djece. Svjesni smo činjenice da obrazovna uloga predškolske ustanove nikako ne smije imati dominaciju nad odgojnim ciljevima i zadaćama. Neupitna je njihova isprepletenost i povezanost i međusobna uvjetovanost.

Pretpostavke za građenje i održavanje suradničkih/partnerskih odnosa su poštovanje, prihvaćanje različitosti, ohrabivanje, podržavanje, aktivno slušanje i ostala ponašanja koja omogućavaju reciprocitet u razmjeni informacija u svezi s djetetom te primjereno i usklađeno odgojno-obrazovno djelovanje prema djetetu (*Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj*, 2014).

Izazovi suvremenog društva i današnjice stavljaju pred odgojno-obrazovne ustanove profesionalnu obavezu djelovanja s ciljem usvajanja poželjnih odgojnih vrijednosti od najranije dobi. Katkad se stječe dojam da je fokus dječjeg vrtića sve više na obrazovnoj ulozi, a odgoju kao procesu nije posvećeno dovoljno pozornosti i ciljanoga kontinuiranog djelovanja.

Posredno ili neposredno sve planirane i ine aktivnosti i postupci odraslih u okruženju djeteta utječu na njegovo ponašanje, a time i na usvajanje određenih obrazaca ponašanja koje s vremenom dijete usvaja kao odgojne vrijednosti.

Od trenutka kada je dijete upisano u predškolsku ustanovu započinje zajednički put djeteta, roditelja i odgojitelja. Kroz upoznavanje i prva zajednička iskustva stvara se sigurnost, a željeni je ishod međusobno povjerenje. Povjerenje je nužna spona koja povezuje i spaja odrasle u brizi za dijete i njegovu svekoliku dobrobit. Stvara se određena simbioza vrtića i obitelji, a o njezinoj kvaliteti velikim dijelom ovisi i kvaliteta boravka u dječjem vrtiću i skrbi za dijete u najosjetljivijem razdoblju.

2. Od odgovornosti do suradnje s roditeljima

Suradnju dječjeg vrtića i obitelji promatramo prije svega kroz okvire odgovornosti, a one su različite. Dječji vrtić kao odgojno-obrazovna ustanova ima stručnu odgovornost za odgoj i obrazovanje djece. U kontekstu predškolske pedagoške struke izdvajamo značajke i načela kojima se u svojem radu rukovodimo, a odnose se na proces suradnje: odgovornost za realizaciju odgojno-obrazovnih zadaća, profesionalna etika, moralna i ljudska odgovornost, suodgovornost za cjelokupni

razvoj djeteta, odgovornost za stvaranje uvjeta kroz koje dijete živi i ostvaruje svoja prava, suodgovornost za razvojno poticajno okruženje djetetova odrastanja, odgovornost za jačanje profesionalnih kompetencija i spremnost za učenje.

Suradnji s roditeljima poklanjamo mnogo pažnje i smatramo je važnim dijelom odgojno-obrazovnog procesa. Iza nas su godine preispitivanja prakse u tom području, a rezultat je Program suradnje s roditeljima. Sastavni je dio Kurikuluma vrtića, a za svaku pedagošku godinu prilagođava se, dopunjuje i mijenja prema aktualnim potrebama. Prepoznali smo važnost individualne komunikacije s roditeljima te u skladu s tim težimo prema personaliziranom modelu suradnje. Svaki roditelj i dijete imaju svoj specifičan obiteljski identitet i posebnosti (kultura, navike, potrebe) s kojima dolaze u dječji vrtić te je potrebno uvažiti ih u za njih novom socijalnom i organizacijskom kontekstu. Međusobno uvažavanje i poštovanje prvi je preduvjet učinkovite suradnje i to je polazna točka za proces suradnje u DV-u Matije Gupca.

Unatrag nekoliko godina Stručni tim i odgojitelji DV-a Matije Gupca na temelju vlastitog iskustva iz pedagoške prakse procijenili su da je nužno kontinuirano unapređivati suradničke procese svih subjekata odgojno-obrazovnog procesa. U području suradnje s roditeljima rukovodimo se standardima kvalitete koji među ostalim uključuju:

- upoznavanje roditelja s kurikulumom dječjeg vrtića
- zajedničko kreiranje mikrokurikuluma odgojno-obrazovne skupine na početku pedagoške godine
- aktivno uključivanje roditelja u projektne aktivnosti na makro i mikrorazini dječjeg vrtića
- kontinuirano zajedničko obogaćivanje poticajne materijalne sredine u unutarnjem i vanjskom kontekstu
- priprema i provođenje savjetodavnih razgovora s roditeljima na inicijativu stručnih djelatnika i roditelja
- provođenje različitih oblika grupne suradnje s aktivnom participacijom roditelja u vezi s obogaćivanjem procesa
- provedba iskustvenih radionica s temama humanih vrijednosti, odgoja i roditeljstva
- promicanje suradničke kulture kroz postupke i djelovanje odgojno-obrazovnih djelatnika tijekom odgojno-obrazovnog procesa.

Sve navedeno usmjereno je prema razvoju suradničke kulture kroz koju posredno i neposredno šaljemo poruku poželjne komunikacije i međusobnog poštovanja. Poštovanje djeteta prva je stepenica u razvoju suradničke kulture.

Autorice u literaturi navode što se očekuje od odraslih pri odnošenju prema djeci. Ističu kako se odrasli prema djeci trebaju odnositi na način koji odražava

poštovanje djetetove ličnosti. Upućuju na to kako je dijete osoba koja očekuje uvažavanja, a odgojne metode roditelja smatraju djelima koja ne smiju ugrožavati dignitet djeteta. Autorice ovog teksta imaju bogato iskustvo u pedagoškoj praksi i suočavaju se sa stalnim izazovima u pedagoškom radu u vezi s poučavanjem (Maleš, Milanović i Stričević, 2003).

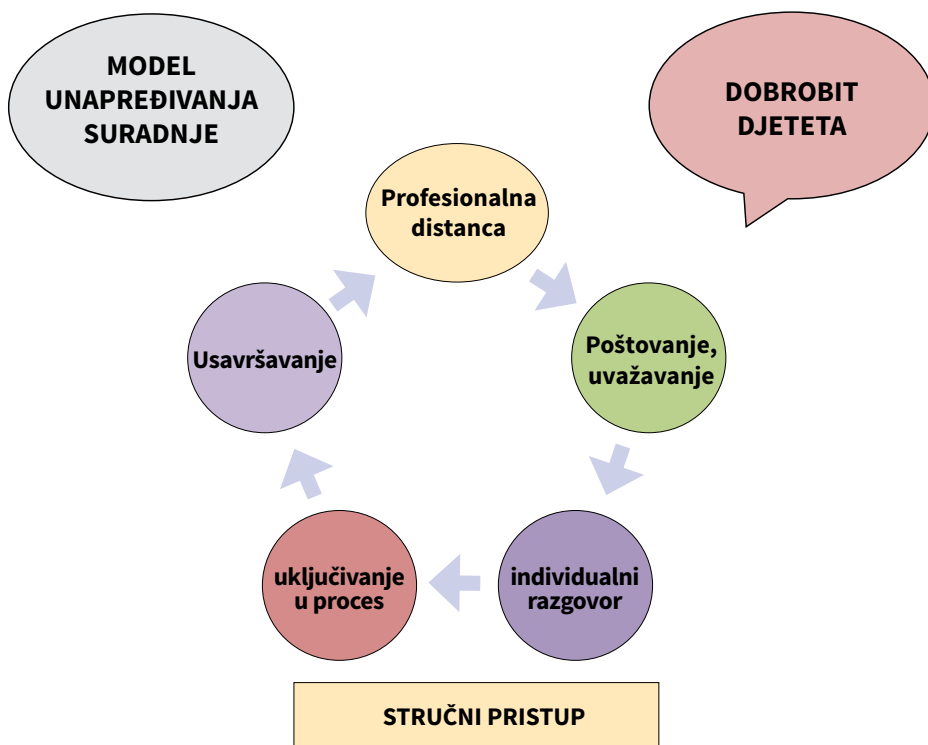
Roditelj je najvažnija i najodgovornija osoba za odgoj svojeg djeteta, a povjerenje nam svoje dijete i ima određena očekivanja od odgojno-obrazovne ustanove. Pritisak društva u cjelini, egzistencijalna pitanja, individualna očekivanja u odnosu na roditeljstvo, samo su neke činjenice koje utječu na potrebe i očekivanja roditelja, a time i na odgojno-obrazovne zadaće i ciljeve unutar ustanove.

Na koji način odgovoriti na očekivanja, a zadržati se u profesionalnoj ulozi odgojitelja i pedagoga u dječjem vrtiću? Prihvatanje i tolerancija, a prije svega objektivnost i sposobnost za razmjenu informacija pridonosi odgoju za humane vrijednosti. U takvom okružju dijete ima pozitivno iskustvo i osjeća se sigurno i zaštićeno. Djelatnici, svatko iz svoje uloge, razmatraju i pridonose tom procesu. Važna je međusobna suradnja i podrška stručnih djelatnika. Stručno usavršavanje i edukacije iz područja komunikacijih vještina, razumijevanje potreba roditelja, stilova odgoja, razumijevanje potreba djeteta i poznavanje zakonitosti razvoja, neke su od važnih tema stručnog usavršavanja.

Proces suradnje uključuje prihvatanje odgovornosti i zajedničko osnaživanje u međusobnim ulogama u brizi za dijete i njegovu dobrobit. Kao odgovorni praktičari svakodnevno preispitujemo svoju pedagošku praksu i iznalazimo inovativnije oblike i načine suradnje s roditeljima. Preispitivanje pedagoške prakse i kreiranje kulture vrtića koja uvažava sve navedeno stavlja pred sve stručne djelatnike profesionalnu odgovornost za iste.

Kultura suvremeno koncipiranog vrtića visoko pozicionira vrijednosti suradnje, odgovornosti i slobode te autonomije odlučivanja. Također, važno je mišljenje i djelovanje svih socijalnih subjekata, odnosno djece i odraslih (Slunjski, 2015).

Sve se više ukazuje potreba za personaliziranim oblicima suradnje i suočavanje s izazovima u pedagoškoj praksi (različite strukture obitelji, „zahtjevni“ roditelji, roditelji djece s posebnim potrebama, disfunkcionalne obitelji, problemi suradnje i komunikacije, informiranje o odgojno-obrazovnom radu – iskustva iz pedagoške prakse, nerealni zahtjevi i očekivanja itd.).

Slika 1. Model unapređivanja suradnje u DV-u Matije Gupca u Zagrebu

3. Zajedničko djelovanje u pedagoškoj praksi

Uključivanje roditelja u odgojno-obrazovni rad provodimo i poticanjem na obogaćivanje materijalne sredine kroz prikupljanje i donošenje određenih materijala i sredstava za odgojno-obrazovni rad. Pritom vodimo brigu o kontinuiranom informiranju roditelja o njihovoj namjeni i odgojno-obrazovnoj svrsi. Na taj način svim sudionicima šaljemo poruku o važnosti sudjelovanja i postizanja zajedničkog cilja kroz suradnju. Dijete je sudionik toga suradničkog procesa te ima priliku iskustvenog doživljaja suradnje roditelja i odgojitelja.

Osobitu pozornost u duhu razvijanja suradničke kulture i međusobnog povezivanja poklanjamo upoznavanju roditelja s radom i prenošenjem određenih aktivnosti iz vrtića u obiteljski dom. Dijete na taj način prenosi iskustva i emocije iz vrtića u obitelj, a roditelj aktivno participira i osnažuje svoju roditeljsku ulogu. Izrada zajedničkih plakata na različite, djetetu važne teme, pričanje zajedničke priče, izrada mobila za igru u skupini, doprinos i aktivno sudjelovanje roditelja u oplemenjivanju vanjskog prostora, prikupljanje različitih tematskih fotografija, izrada kalendara aktivnosti, dnevnik čitanja samo su neke od aktivnosti koje prakticiramo u suradnji s roditeljima.

Aktivna uloga roditelja u skupini izravni je doprinos poželjnomu toplom ozračju i socioemocionalnom osnaživanju svih sudionika. Zajedničko učenje u takvom ozračju dobitak je za sve sudionike i doprinos suradničkoj kulturi koju promičemo i nastojimo živjeti. Različite radno praktične i istraživačke aktivnosti prilika su za sudjelovanje roditelja u odgojno-obrazovnom procesu. Neiscrpne su mogućnosti uključivanja roditelja u proces i aktivnosti dječjeg vrtića.

Partnerski odnos i suradnja svih čimbenika mogu utjecati i pozitivno doprinijeti kvaliteti roditeljstva, a odgojitelju doprinijeti u osobnom i profesionalnom razvoju (Višnjić Jevtić i sur., 2018).

U našoj pedagoškoj praksi sve su aktivnosti na tragu suradnje i suradničkih odnosa jednakopravnih partnera. Najčešći načini uključivanja jesu: roditelj u ulozi prezentatora određenih vještina i znanja, prezentacija vlastitog zanimanja, roditelj u ulozi pomagača u provedbi određenih aktivnosti i realizaciji projekata, roditelj kao poveznica s lokalnom zajednicom kroz djelovanje određenih udruga, društvenih ustanova, zajedničke humanitarne akcije i slično.

Aktivnosti su realizirane tijekom jedne pedagoške godine, a rezultat su kvalitetne procjene zadovoljavanja razvojnih potreba djece. Njihova provedba uključivala je roditelje kroz aktivno i djelatno sudjelovanje.

- Godina čitanja: priča o književnicima na putu od vrtića do kuće – upoznavanje djece s hrvatskom kulturnom i književnom baštinom uz aktivnu suradnju s roditeljima.
- Zajednička izrada tematskih plakata s temama razvoja pozitivne slike o sebi – priča o identitetu; kako sam dobio/la ime; što moje ruke mogu?
- Suradnja s roditeljima: glazba otvara sva osjetila – glazbeni doživljaj za djecu i odrasle u izvedbi roditelja glazbenika.
- Projektne aktivnosti: uključivanje roditelja u projekte: zajedničko čitanje i pričanje, izrada grupne slikovnice, ekoprojekti u sklopu održivog razvoja.
- Radionice: zajedno u stvaranju i obogaćivanju okruženja – izrada poticaja i igrački za određene ciljane aktivnosti.
- Tematski susreti – odgoj za humane vrijednosti od najranije dobi – zajednička radionica s vanjskim suradnicima s temom upoznavanje različitosti (aktivno sudjelovanje gostiju iz Afrike).

Objektivnost, spontanost, bliskost i povjerenje zalag su našeg uspjeha u stvaranju suradničkih odnosa i postizanju zajedničkih ciljeva između nas i djetetova roditelja (Milanović, 1997: 29).

4. Zaključak

Suradnički odnosi važan su preduvjet za stvaranje sveukupnoga kvalitetnog poticajnog okruženja u kojem se provodi odgojno-obrazovni rad u dječjem vrtiću. Jedan je to od važnih uvjeta i predstavlja veliki odgojno-obrazovni potencijal za učenje djeteta.

U takvome poticajnom i suradničkom okruženju dijete uči, gradi svoje znanje i ima optimalne uvjete za rast i razvoj. Zajednička suradnja s roditeljima i drugim članovima obitelji važna je u promišljanju i osiguravanju što kvalitetnijeg okruženja, što dovodi do stvaranja uzajamnog povjerenja i partnerskih odnosa.

Kroz suradničku kulturu pružamo potporu jedni drugima težeći pritom usvajanju određenih odgojnih vrijednosti koje su u djetetovu najboljem interesu. Za promicanje i življenje suradničke kulture odgovorni su svi sudionici, a na predškolskoj ustanovi je odgovornost da suradničke stavove i ponašanja započine prakticirati i promicati dolaskom djeteta u predškolsku ustanovu. O okruženju u koje dijete dolazi najviše ovisi na koji će način doživjeti dobrobiti suradnje na djelu te iskusiti suradničko ponašanje.

Kroz razumijevanje i međusobno poštovanje uloga i kompetencija zajednički doprinosimo kulturi suradnje koja je preduvjet za odgoj kakav želimo, odgoj u duhu humanih vrijednosti. Suradnja i suradnička kultura njezin su sastavni dio i nezaobilazna sastavnica kurikuluma dječjeg vrtića.

Potrebno je stalno propitivanje postojećih oblika suradnje te djelovanje u cilju njihova unapređivanja, ali i iznalaženje novih oblika kao odgovor na izazove kojima smo svakodnevno izloženi.

5. Literatura

1. Maleš D., Milanović M., Stričević I. (2003). *Živjeti i učiti prava – Odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta, Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo.
2. Milanović, M. (1997). *Pomozimo im rasti*. Zagreb: Ministarstvo prosvjete i športa.
3. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2014). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj, Zagreb.
4. Slunjski, E. (2015). *Izvan okvira*. Zagreb: Element d. o. o.
5. Višnjić Jevtić, A., Visković, A., Rogulj, E., Bogatić, K., Glavina, E. (2018). *Izazovi suradnje – razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Zagreb: Alfa.

CREATE A COLLABORATIVE CULTURE AND A STIMULATING ENVIRONMENT TO ACHIEVE DESIRABLE EDUCATIONAL VALUES

Abstract

The goal of the presentation is to point out the importance of cooperation in a preschool institution. Also, the authors state some of the forms and possible models of cooperation from their own practice and their effects on the well-being of the child as a whole and the adoption of desirable educational values.

What kind of upbringing do we want? It is a question to which an individual, but also the social community as a whole, is looking for an answer. This issue is particularly in the focus of interest of educational institutions. Early and preschool education is the first and most important step in a child's education. Education and educational values are contained in all the educational goals and tasks of the kindergarten. We observe the cooperation between the kindergarten and the family primarily through the framework of responsibilities, and they are different. The process of cooperation, among other things, includes acceptance of individual responsibility, but also joint empowerment in mutual roles in caring for the child and his well-being. Collaborative relationships are an important link in creating a quality stimulating environment in which educational work is carried out in kindergarten. This is one of the important conditions for the quality implementation of the process, and thus represents a significant educational potential for the child's learning. In a stimulating and cooperative environment, the child has the opportunity to learn, gain new experiences and experiences, and all together his knowledge and has optimal conditions for growth and development. Through understanding and mutual respect of roles and competences, kindergarten employees and parents jointly contribute to a culture of cooperation, which is a prerequisite for the education we strive for, education in the spirit of humane values. All stakeholders in the educational process are responsible for promoting and living a cooperative culture, but the pedagogical professional responsibility for this process rests with the kindergarten, i.e. professional staff. It is important that the kindergarten promotes cooperative attitudes and behaviors through educational activities from the first meeting with the parents and the child and during the child's stay in the kindergarten. In conclusion, cooperation and cooperative culture are an integral part and indispensable component of the kindergarten curriculum.

Keywords: responsibility, confidence, inclusion, well-being, cooperation